Alþingi
Erindi nr. Þ 136/994
komudagur 3.3. 2009

Fjármálaráðuneytið 2. mars 2009

Til efnahags- og skattanefndar Alþingis
Frá tekju- og lagaskrifstofu

__Efni:__ **Endurgreiðsla virðisaukaskatts til sveitarfélaga, sbr. 42. gr. laga nr. 50/1988 um virðisaukaskatt.**

1. Talnalegar upplýsingar, þróun endurgreiðslna til sveitarfélaga.
Í 2. mgr. 42. gr. laga um virðisaukaskatt er kveðið á um endurgreiðslur virðisaukaskatts til opinberra aðila með eftirfarandi hætti:

"Endurgreiða skal ríki, sveitarfélögum og stofnunum þeirra virðisaukaskatt sem þau hafa greitt við kaup á eftirtalinni þjónustu eða vöru:
1. Sorphreinsun, þ.e. söfnun, flutningi, urðun og eyðingu sorps og annars úrgangs, þar með talið brotamálma. Ákvæði þetta tekur einnig til leigu eða kaupa á sorpgámum vegna staðbundinnar sorphirðu.
2. Ræstingu.
3. Snjómokstri og snjó- og hálkueyðingu með salti eða sandi.
4. Björgunarstörfum og öryggisgæslu vegna náttúruhamfara og almannavarna.
5. Þjónustu verkfræðinga, tæknifræðinga, arkitekta, lögfræðinga, löggiltra endurskoðenda og annarra sérfræðinga er almennt þjóna atvinnulífinu og lokið hafa háskólanámi, sambærilegu langskólanámi eða starfa sannanlega á sviði fyrrgreindra aðila og veita sambærilega þjónustu.
6. Þjónustu vaktstöðva vegna samræmdrar neyðarsímsvörunar."

Eftirfarandi töflur eru unnar úr gögnum frá RSK (sjá meðfylgjandi) og sýna hvernig endurgreiðslur virðisaukaskatts til opinberra aðila skiptast niður á málaflokka og móttakendur annars vegar á árinu 2004 (á verðlagi þess árs) og hins vegar á árinu 2007.

Endurgreiðslur virðisaukaskatts til opinberra aðila árið 2004 – Í milljónum króna

0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0	0,2	Einkahlutafélag
1,7	2,0	0,1	0,0	34,0	0	37,8	Félagasamtök
0,7	4,3	0,3	0,0	14,3	0	19,6	Hlutafélag
0,4	0,3	0,0	0,0	4,1	0	4,8	Opinber stofnun
13,1	83,6	66,6	0,3	658,0	0	821,6	Ríkisfyrirtæki/stofnun
0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0	0,2	Sameignarfélag
0,2	1,1	0,0	0,0	0,6	0	1,9	SF/HF/í eign ríkis og/eða sveitarfélags
1,7	15,3	0,1	0,0	9,0	0	26,1	Sjálfseignarstofnun
475,6	90,9	103,6	0,3	904,0	4,2	1.578,6	Stofnun í eigu sveitarfélags
				636,5		636,5	A-ríkisstofnanir
493,6	**197,5**	**170,7**	**0,6**	**2.261,0**	**4,2**	**3.127,9**	**Samtals**

Endurgreiðslur virðisaukaskatts til opinberra aðila árið 2007 – Í milljónum króna

0	0	0	0	2,6	0	2,6	Einkahlutafélag
3,1	4,7	0,1	0,2	38,8	0	46,9	Félagasamtök
2,5	5,1	0,2	0	15,2	0	23	Hlutafélag
0,5	0,5	0,1	0	11,1	0	12,2	Opinber stofnun
19,4	109,1	221,9	0,3	928	0,7	1.279,4	Ríkisfyrirtæki/stofnun
0	0	0	0	0	0	0	Sameignarfélag
0,1	1,4	0	0	0,6	0	2,1	SF/HF í eign ríkis og/eða sveitarfélags
2,2	19,2	0,1	0	31,6	0	53,1	Sjálfseignarstofnun
610,1	195,9	64,9	1,8	1.200,0	5,6	2.078,3	Stofnun í eigu sveitarfélags
0,2	5,1	1,6	0	62,6	0	69,5	A-ríkisstofnanir
9,4	11,9	35,6	0	239,4	0	296,3	Vantar upplýsingar
647,5	**352,9**	**324,5**	**2,3**	**2.529,9**	**6,3**	**3.863,4**	**Samtals**

Eins og fram kemur í töflunum nam endurgreiddur virðisaukaskattur til opinberra aðila liðlega 3,1 milljarði króna á árinu 2004. Þar af var rúmlega 1,5 milljarður endurgreiddur til stofnana í eigu sveitarfélaga (50,5%). Árið 2007 nema heildarendugreiðslur VSK til opinberra aðila rúmum 3,8 milljarði króna og þar af eru rúmir 2 milljarðar sem fara til stofnana í eigu sveitarfélaga (53,8%).

Megnið af þessum endurgreiðslum er vegna þjónustu sérfræðinga, samanber framangreint lagaákvæði.

Eins og fram kemur í ofangreindum töflum hafa þessar endurgreiðslur til sveitarfélaga aukist á undanförnum árum og er ljóst að um er að ræða umtalsverða tilfærslu á fjármunum milli ríkis og sveitarfélaga. Má til samanburðar geta þess að endurgreiðslur til opinberra aðila námu um 900 milljónum króna á árinu 1993.

2. Um hugmynd þess efnis að bæta við endurgreiðslum til sveitarfélaga "af vinnu manna á byggingastað vegna nýbygginga og vegna vinnu við endurbætur eða viðhald húsnæðis í eigu sveitarfélaga".

Ákvæði 1. mgr. 42. gr. laga um VSK er afmarkað við "íbúðarhúsnæði". Með ofangreindri tillögu er því öllu öðru húsnæði, í eigu sveitarfélaga, bætt við. Í framkvæmd gæti slíkt kallað á talsverða vinnu hjá skattyfirvöldum við skoðun og afgreiðslu endurgreiðslubeiðna. Þá kunna einnig að koma upp vandamál við afmörkun á því hverjir teljast hafa heimild til endurgreiðslu samkvæmt tillögunni, sambærileg þeim sem upp hafa komið vegna endurgreiðslu skv. 2. mgr. 42. gr. laga nr. 50/1988. Atriði sem talin eru hafa áhrif á það hvort aðili teljist falla undir ákvæðið eru t.d. hvernig fjárframlögum frá hinu opinbera er háttað, hvernig skipað er í stjórn viðkomandi o.s.frv. Einnig gætu komið upp vafaatriði vegna eigna í sameign sveitarfélaga og annarra.

Tillagan skapar ójafnræði varðandi endurgreiðslur þar sem það fer þá eftir eiganda samskonar húsnæðis hvort endurgreiðsluréttur sé til staðar samkvæmt lögum um virðisaukaskatt.

Afar erfitt er að leggja mat á hvaða útgjöld slík breyting myndi hafa í för með sér fyrir ríkissjóð og hefur fjárlagaskrifstofa ráðuneytisins, sem vann kostnaðarumsögn vegna frumvarpsins, ekki treyst sér til þess. Slík breyting er háð það mörgum óvissuþáttum um áhrif, sem og hliðaráhrif, að ekki er unnt að koma fram með rökstuddar tölur um hugsanlegt tekjutap ríkissjóðs.

Í þessu sambandi er rétt að vekja athygli á því að í áliti nefndar um framkvæmd virðisaukaskatts frá árinu 2000 er fjallað um endurgreiðslur til ríkis og sveitarfélaga. Kemur þar m.a. fram að fyrirkomulag þetta sé að vissu leyti stílbrot á meginreglum virðisaukaskatts en eigi sér sögulegar skýringar. Á síðustu árum hefur afstaða ráðuneytisins verið sú, til samræmis við almennur reglur virðisaukaskattslaga, að draga úr þessum endurgreiðslur fremur en að auka þær.

Hjálagt:
Tölur frá RSK um endurgreiðslur virðisaukaskatts á grundvelli 42. gr. laga nr. 50/1988, frá árinu 2005.

2005	Sorphreinsun	Ræsting	Snjómokstur	Björgst/Öryggisgæsl	Þjónusta sérfræðinga	Þjónusta v/neyð.sím
Sameignarfélag (ekki VSK ;sjá A eða B)	0	0	0	0	432.430	0
Hlutafélag	1.293.081	3.669.593	51.399	0	11.037.893	0
Ríkisfyrirtæki / Stofnun	15.965.314	98.132.346	193.564.912	289.087	807.224.393	79.064
SF/ HF í eign ríkis og/eða sveitarfélags	83.035	997.851	0	0	688.280	0
Stofnun í eigu sveitarfélags	522.894.322	119.685.222	113.031.964	1.786.852	855.607.470	4.656.930
Einkahlutafélag	2.703	0	0	0	457.857	0
Sjálfseignarstofnun	1.743.042	16.409.181	27.139	0	13.065.369	0
Félagasamtök	2.308.431	3.255.296	101.631	3.629	38.159.472	16
Opinber stofnun	274.306	107.522	12.371	0	3.883.797	0
Vantar uppl.	2.128.130	3.529.906	1.995.104		143.816.079	
Alls	**546.692.364**	245.786.917	**308.784.520**	2.079.568	1.874.373.040	4.736.010

2006	Sorphreinsun	Ræsting	Snjómokstur	Björgst/Öryggisgæsl	Þjónusta sérfræðinga	Þjónusta v/neyð.sím
Hlutafélag	1.495.171	4.303.631	230.078	0	12.693.420	
Ríkisfyrirtæki / Stofnun	18.057.334	107.562.582	200.742.162	175.187	880.311.836	
SF/ HF í eign ríkis og/eða sveitarfélags	93.233	1.028.014	0	0	825.177	
Stofnun í eigu sveitarfélags	593.902.107	158.986.668	85.045.687	1.139.854	1.029.868.968	7.996.890
Einkahlutafélag	32.317	29.851	4.996	0	519.764	
Sjálfseignarstofnun	2.052.072	18.321.672	123.463	0	16.796.201	
Félagasamtök	2.489.555	4.663.560	168.462	0	35.282.875	
Opinber stofnun	133.800	0	302	0	1.985.128	
Vantar uppl.	17.211.735	11.468.717	25.944.809	14.266	178.206.274	
Alls	**635.467.324**	**306.364.695**	**312.259.959**	**1.329.307**	**2.156.489.643**	**7.996.890**

2007	Sorphreinsun	Ræsting	Snjómokstur	Björgst/Öryggisgæsl	Þjónusta sérfræðinga	Þjónusta v/neyð.sím
Hlutafélag	2.519.844	5.139.008	184.825	0	15.176.324	0
Ríkisfyrirtæki / Stofnun	19.420.306	109.090.101	221.895.990	316.103	928.011.371	695.235
SF/ HF í eign ríkis og/eða sveitarfélags	94.420	1.391.541	6.186	0	559.908	0
Stofnun í eigu sveitarfélags	610.089.598	195.915.715	64.941.488	1.830.368	1.200.230.265	5.605.866
Hlutafélag opinbert	227.444	5.069.177	1.609.904	0	62.647.863	0
Einkahlutafélag	21.674	0	0	0	2.641.089	0
Sjálfseignarstofnun	2.239.780	19.152.079	107.337	0	31.568.526	0
Félagasamtök	3.127.736	4.689.257	164.331	243.644	38.768.823	0
Opinber stofnun	488.567	541.528	78.822		11.138.854	0
Vantar uppl.	9.396.788	11.880.489	35.640.267	10.905	239.434.000	
Alls	**647.626.157**	**352.868.895**	**324.629.150**	**2.401.020**	**2.530.177.023**	**6.301.101**

2008 (jan-okt)	Sorphreinsun	Ræsting	Snjómokstur	Björgst/Öryggisgæsl	Þjónusta sérfræðinga	Þjónusta v/neyð.sím
Sameignarfélag (ekki VSK ;sjá A eða B)	0	0	0	0	108.624.968	0
Hlutafélag	2.077.278	3.822.355	409.068	0	14.085.929	0
Ríkisfyrirtæki / Stofnun	12.651.959	96.709.151	218.764.496	0	820.414.697	2.228.942
SF/ HF í eign ríkis og/eða sveitarfélags	72.199	1.003.608	9.187	0	602.877	0
Stofnun í eigu sveitarfélags	550.264.376	184.170.452	123.056.975	1.726.243	1.076.271.702	3.668.585
Hlutafélag opinbert	398.917	5.410.675	2.094.326	0	63.121.119	0
Einkahlutafélag	14.056	0	0	0	0	0
Sjálfseignarstofnun	1.754.869	15.843.949	197.790	3.136.745	27.293.023	0
Félagasamtök	1.942.417	3.652.527	306.585	757.468	33.568.261	0
Opinber stofnun	306.675	535.771	42.489	0	7.783.928	0
Vantar uppl.	33.989.699	9.578.573	64.567.635		257.929.503	
Alls	**603.472.445**	**320.727.061**	**409.448.551**	**5.620.456**	**2.409.696.007**	**5.897.527**

RSK 10.18	2005	**2006**
Endurgr. v/endurb. og viðhalds	372.313.875	506.090.468
Endurgr. v/nýbygginga	161.183.189	244.478.569
Vinna á byggingarstað	3.629.231.699	5.105.911.836
		0
Alls endurgreitt	**533.497.064**	**750.569.037**
RSK 10.17		
Endurgreiðsla v/Launa til verktaka	1.285.745.162	1.681.131.082
Endurgreiðsla v/Launa tl launþega	573.974.854	741.228.628
Endurgreiðsla v/eigin vinna á byggingast	11.952.156	10.155.732
Endurgreiðsla v/Afhent fullgert	6.327.045	3.121.888
Endurgreiðsla v/Afhent tilbúið und	16.009.770	31.668.308
Endurgreiðsla v/Afhent fokhelt	20.666.285	54.591.697
Laun til verktaka	10.886.919.032	14.234.810.133
Laun til launþega	4.860.074.964	6.276.279.758
Eigin vinna á bygg	101.203.646	85.992.707
Afhent fullgert	136.065.492	67.137.340
Afhent tilbúið und	304.947.981	603.205.887
Afhent fokhelt	551.100.917	1.455.778.610
	0	0
Alls endurgreitt	**1.914.675.272**	**2.521.897.335**
Samtals endurgreitt v/íbúðarhúsnæðis	**2.448.172.336**	**3.272.466.372**

2007	2008
532.040.863	414.177.522
472.029.011	368.344.622
6.830.407.006	5.060.293.524
0	0
1.004.069.874	**782.522.144**
2.020.986.137	1.175.861.175
743.985.400	492.548.287
6.885.715	6.190.608
11.323.580	3.338.375
27.939.426	13.591.926
11.020.217	1.072.739
17.112.499.041	9.956.487.498
6.299.622.375	4.170.603.682
58.304.091	52.418.351
243.517.857	71.793.012
532.179.582	258.893.816
293.872.510	33.806.381
0	0
2.822.140.475	**1.692.603.110**
	Jan-sept 2008
3.826.210.349	**2.475.125.254**